

การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
THE RELIGIOUS PROPERTY MANAGEMENT OF MONASTERIES
AT THA RUEA DISTRICT, AYUTTHAYA PROVINCE



พระศิริวัฒน์ ปิยสีโล, พระมหาสุนันท์ สุนนโท, พระมหากฤษญา กิตติโสภโณ
วัดบึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

E-mail: sirivatsirivat@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี

ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ปัญหาและอุปสรรค คือ 1) ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดน้อย 2) บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบูรณะซ่อมแซมมีน้อย ข้อเสนอแนะ คือ 1) เปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด 2) ขอสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาร่วมงาน

คำสำคัญ: การบริหาร; ศาสนสมบัติของวัด; พระสงฆ์

Abstract

The objectives of this research article were to study the level of opinions, comparative and problems and obstacles in the Treasure Management of Temples in Tharuea District, Ayutthaya Province. It was a mixed methods research.

The results of the research were as follows: 1. The monks had an opinion on the administration of religious properties of the temple. in Tha Ruea District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province as a whole was at a high level in all aspects. 2. The personal factors of the respondents were different. There are no different opinions. therefore rejecting the hypothesis. 3. Problems and obstacles: 1) Community and government agencies should participate in the management of religious treasures of Wat Noi 2) There are few personnel with knowledge and ability to renovate. Suggestions are: 1) Open Opportunity for the community and

government agencies to participate in the management of the temple's religious treasures.

Keywords: management; religious property of monasteries; monks

บทนำ

วัด เป็นองค์กรหนึ่งในพระพุทธศาสนา ผู้นำองค์กร คือพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส และวัดเป็นศาสนสถานประกอบกิจกรรมของชาวพุทธ เป็นที่อยู่ของบรรพชิตและฆราวาสที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม เป็นสถานศึกษาและปฏิบัติธรรมตลอดจนการเผยแผ่ศาสนาธรรมของชาวพุทธ วัดจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงามที่จะก่อให้เกิดความสะอาด ความสว่าง ความสงบและความร่มเย็นให้กับสิ่งมีชีวิตและชุมชน วัดกับสังคมจึงมีความผูกพันและสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นยาวนานจนเป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธ ที่ต่างก็ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดมา วัดจึงเป็นที่พึ่ง ทางใจ และเป็นศูนย์กลางชุมชนคนไทย พระสงฆ์เป็นผู้นำทางความคิดและทางจิตใจของสังคมไทย ทุกยุคทุกสมัย (พระพุทธรญาณ, 2548)

ปัจจุบัน วัดซึ่งเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ เป็นที่พำนักอาศัยของพระภิกษุสามเณรและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา (เจ้าอาวาส เจ้าสำนักงาน ใครกำหนด, 2546) มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจาก บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นๆ วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ ต่างๆ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ในการต่าง ๆ เองมิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทนเพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนาแทน ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสามว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามความในมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัดตามความในมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะ เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ว่า ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ และ ไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา (การคณะสงฆ์และการพระศาสนา, 2540) ด้วยเหตุนี้ เจ้าอาวาสจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผลที่คาดว่าจะได้นั้นคือเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในวัดและศาสนวัตถุ ศาสนสถานที่มีอยู่ ซึ่งมีทั้งที่ตั้งโดยวัดเอง วัดจัดร่วมกับชุมชน หรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นต้น ซึ่งแต่ละวัดจะมีองค์ความรู้ การนำเสนอความรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป สำหรับองค์ความรู้นี้จะอยู่ที่อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ศาสนสถานและศิลปวัตถุ เช่น โบสถ์ พระปรางค์ วิหารหอไตร ศาลาการเปรียญ จิตรกรรมฝาผนัง ตู้พระธรรม ธรรมาสน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยัง

รวมถึงต้นไม้และพรรณไม้ต่างๆ ภายในพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายนอกวัดอีกด้วย ส่วนรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัด ตำบล เขตอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1279 รูป ได้ทำการสุ่มมาจากระชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (ทานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 157 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการวางแผน (Plan-P)	3.52	0.08	มาก
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน (do-D)	3.47	0.83	ปานกลาง
3. ด้านการตรวจสอบ (Check -C)	3.49	0.94	ปานกลาง
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Action-A)	3.68	1.64	มาก
โดยรวม	3.54	0.84	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.54$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน คือ , ด้านการวางแผน, ด้านการปฏิบัติตามแผน, ด้านการตรวจสอบ, ด้านการปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	5.34*	0.00	✓	
พรรษา	2.44	0.07		✓
วุฒิการศึกษาสามัญ	1.07	0.36		✓
วุฒิศึกษานักธรรม	0.28	0.83		✓
วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	0.59	0.62		✓

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนพระสงฆ์ที่มี พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทาง

เปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้าน	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านศาสนสถาน	ควรให้มีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ การสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ และองค์กรต่างๆที่มีส่วนช่วยในการพัฒนา	ควรให้การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามามีบทบาท มีการพัฒนา บุคลากรอาสาสมัครในการรักษาและการจัดการฟื้นฟู เพื่อเป็นการป้องกันกันการเสื่อมสภาพของศาสนสถานในปัจจุบัน และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. ด้านศาสนวัตถุ	ควรนำเรื่องการอนุรักษ์ศาสนวัตถุ เข้าในที่ประชุมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อที่จะได้มีบทบาทในการเข้าร่วมฟื้นฟูอย่างแท้จริง	ควรนำเรื่องการอนุรักษ์ศาสนวัตถุเข้าในที่ประชุมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อที่จะได้มีบทบาทในการเข้าร่วมฟื้นฟูอย่างแท้จริง
3. ด้านการวางแผน	พระภิกษุมีจำนวนน้อยไม่สามารถบริหารจัดการได้ทั่วถึง	สมควรมีงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์ตักลงมาและให้มีความไวกว่าเดิม
4. ด้านการปฏิบัติตามแผน	วัดมีรายได้ไม่แน่นอน จึงไม่อาจกำหนดในการทำโครงการใหญ่ได้	สมควรให้เจ้าหน้าที่เมื่อรับเรื่องแล้ว และควรลงมาตรวจสอบให้เร็วขึ้น
5. ด้านการตรวจสอบ	มีการลงมือตรวจสอบน้อยมาก เพราะขาดผู้ประสานงานและขาดความร่วมมือที่ดี	ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อบูรณะซ่อมแซม
6. ด้านการปรับปรุงแก้ไข	ควรให้มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน เช่น ประชาชน อบต. และภาครัฐให้มีการเร่งด่วนในการแก้ไขปรับปรุงให้ต่อเนื่อง	ควรให้ภาครัฐมีส่วนร่วมในการแก้ไขตรวจสอบให้ตรงปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้คือ

ด้านศาสนสถาน พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศาสนสถาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสุทธินนทคุณ (ทวี สุทธิวิโส), (2547), ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านศาสนวัตถุ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศาสนวัตถุ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรณัฐ ยาทิพย์ และกรรณิการ์ จะกอ, (2554), ได้ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีของพระ อารามหลวงในเขตพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการวางแผน พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เพิ่มศักดิ์ โคตรชมพู, (2544), ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทในการพัฒนาสังคมของวัดในจังหวัด หนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการวัด โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา จำแนกเป็นรายด้าน

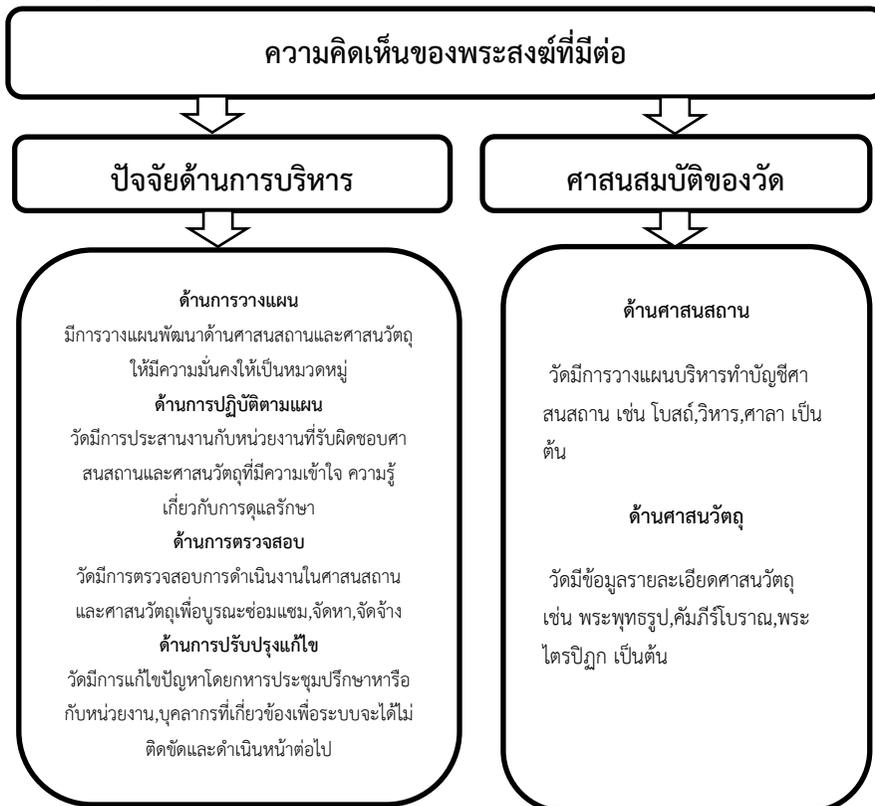
ด้านการปฏิบัติตามแผน พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปฏิบัติตามแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระหส์นัย ปริบุญโณ (สุวรรณจินดา), (2555), ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสงขลา (การจัดการเชิงพุทธ)” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการตรวจสอบ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการตรวจสอบภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเกษมสมุทรรคุณ (ทอง

หล่อ เขมธมโม), (2554), ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง“ประสิทธิภาพการ บริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการปรับปรุงแก้ไข พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรรมภณ ธรรมพโล (แก้วแจ่มศรี), (2558), ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการด้านศาสนสมบัติของวัดอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน

องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย พบว่า

1) การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศาสนสถาน

1.1. ด้านการวางแผน ศาสนสถาน เป็นการบริหารให้ตรงกับการวางแผนด้านศาสนสถาน เช่น การสำรวจ และวิเคราะห์สภาพความพร้อมของศาสนสถานมีการสำรวจ และวิเคราะห์สภาพความต้องการของชุมชนที่จะพัฒนาศาสนสถานมีการประชุมวางแผน กำหนดวางตัวบุคคล

1.2. ด้านการปฏิบัติตามแผน ศาสนสถาน มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานบริหาร และพัฒนาศาสนสถานมีการวางแผนประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริหาร และพัฒนาศาสนสถานมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานพัฒนาศาสนสถานชัดเจน

1.3. ด้านการตรวจสอบ ศาสนสถาน มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของบุคคล/คณะกรรมการตามแผนงานพัฒนาศาสนสถานของวัดมีการติดตามผลการดำเนินงานในการพัฒนาศาสนสถานของวัด ประเมินผลโดยดูจากงานที่ลงมือทำ

1.4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข ศาสนสถาน มีการนำผลการวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานของบุคคล/คณะกรรมการมาใช้พัฒนา/บริหารศาสนสถานของวัดมีการประชุมคณะทำงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

2) การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศาสนวัตถุ

2.1. การวางแผนทำบัญชีรายละเอียดเพื่อพัฒนาด้านศาสนวัตถุของวัดกับประชาชนควรทำบัญชีสำรวจศาสนวัตถุทุกชิ้น เช่นพระพุทธรูป คัมภีร์ อันไหนควรปรับปรุง อันไหนชำรุดมากก็อนุรักษ์ตามสภาพ

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ศาสนวัตถุ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานบริหาร และพัฒนาศาสนวัตถุมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานบริหาร และพัฒนาศาสนวัตถุมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานพัฒนาศาสนวัตถุที่ชัดเจน

2.3. ด้านการตรวจสอบ ศาสนวัตถุ มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของบุคคล/คณะกรรมการตามแผนงานพัฒนาศาสนวัตถุของวัดมีการติดตามผลการดำเนินงานในการพัฒนาศาสนวัตถุของวัดมีการตรวจสอบ และประเมินผลงานว่าถูกต้องตามที่กำหนดไว้หรือไม่

2.4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข ศาสนวัตถุ มีการนำผลการวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานของบุคคล/คณะกรรมการมาใช้พัฒนา/บริหารศาสนวัตถุของวัดมีการประชุมคณะทำงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการวางแผนพัฒนาศาสนสมบัติด้านศาสนสถานและศาสนวัตถุให้มีความมั่นคงถาวรเป็นหมวดหมู่การรักษาระหว่างคณะสงฆ์คณะกรรมการและประชาชนว่าศาสนวัตถุชิ้นใดต้องมีไว้ เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ หรือมีการชำรุด ควนปรับปรุงบูรณะซ่อมแซมให้คงอยู่ เมื่อมีการรักษา วางแผนกำหนดการหาทรัพย์สินหรือเจ้าภาพบริจาคให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ควรมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานพัฒนาศาสนวัตถุที่ชัดเจน บุคลากร/คณะกรรมการ ดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน/เจ้าอาวาสมีการประสานผู้ที่เกี่ยวข้องติดต่อช่างกำหนดระยะเวลาทำ ประสานงานกับบุคคลการทำบัญชี ควบคุมศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ในวัดตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งทำประวัติหรือขึ้นทะเบียนแล้วและจะต้องมีการสร้างที่เก็บพระพุทธรูปและคัมภีร์ให้เหมาะสม

3. ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของบุคคล/คณะกรรมการตามแผนงานพัฒนาศาสนสถานของวัดประเมินผลโดยดูจากงานที่ลงมือทำ เช่นปรับปรุงซ่อมแซม หรือก่อสร้างใหม่ ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่มีการตรวจสอบสิ่งปลูกสร้างว่ามีสิ่งใดชำรุดเสียหายก็จะได้นำดำเนินการประชุมคณะกรรมการวัดและประชาชนเพื่อปรับปรุงซ่อมแซมคณะกรรมการและผู้แทนชุมชนกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้เจ้าอาวาสวัด ไวยาวัจกรวัด และ คณะกรรมการวัด แต่ละวัด ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนสถานและศาสนวัตถุ ให้ถูกต้องมากกว่านี้

2. คณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้แต่ละวัดให้มีการวางแผนผังของแต่ละวัดให้เป็นสัดส่วนมากกว่านี้

3. คณะสงฆ์ควรกำหนดให้เจ้าที่ของรัฐได้มีส่วนในการตรวจสอบการปลูกสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุทุกครั้งภายในวัด

ข้อเสนอแนะเพื่อนำเสนอการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารศาสนสมบัติของวัดในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรนำงานวิจัยเรื่อง การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เช่นจังหวัดสระบุรี,จังหวัดประทุมธานี และในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนา การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรนำงานวิจัยเรื่อง การบริหารศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและทั่วไป ด้านศาสนสถาน และศาสนวัตถุภายในวัดให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งใช้เป็นวิธีการปฏิบัติ กระบวนการพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการทำงานของการบริหารศาสนสมบัติของวัดทั่วไป เป็นการเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- บุญร่วม เทียมจันทร์. (2546). *เจ้าอาวาส เจ้าพนักงาน ใครกำหนด*. กรุงเทพฯ: สามดีพรีนติ้ง อีควิปเมนท์.
- พระครูเกษมสมุทรรคุณ (ทองหล่อ เขมธมโม). (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรธรรมภณ ธมมพล (แก้วแจ่มศรี). (2554). *การพัฒนาการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสุทธินนทคุณ (ทวี สุทธิวิ โส). (2557). *บทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2540). *เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการ พระศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธรวรรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน). (2548). *ธรรมเนียมนิพนธ์ : 100 ปี พระพุทธรวรรญาณ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระหัตสนัย ปริบูรณ์ (สุวรรณจินดา). (2554). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พีรณัฐ ชาติพิทย์ และกรรณิการ์ จะกอ. (2554). *การจัดทำบัญชีของพระอารามหลวงในเขตพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- เพิ่มศักดิ์ โคตรชมพู. (2554). *บทบาทในการพัฒนาสังคมของวัดในจังหวัดหนองคาย* (รายงานการวิจัย). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.